

Trebuie spus de la început că “Solenoid” este un roman electrizant dacă ne gândim la titlu (mulți au fost cei care au căutat cuvântul în dicționar), intimidant (are totuși mai mult de 800 de pagini) și pretențios (îndeamnă la reflecție). Nu cred că își propune să răspundă la vreo întrebare ci mai degrabă să le formuleze pe cele potrivite prin care cel care scrie cartea și cel care o citește să poată evada perpendicular pe foaie, regăsind asemenea lui Tezeu firul salvator al Ariadnei, o posibilă cale de a ieși din „labirintul de plexiglas” în care, asemenea șoarecelui de laborator, omul aleargă fără încetare căutând mereu bucățița de brânză sau pur și simplu încercând să se mențină ocupat. Romanul deschide un univers cu turpitudini și tribulații sentimentale, cu povestiri spuse parcă la gura focului, cu idei întoarse pe toate fețele la apariția cărora ridici ochii din carte și rămâi pe gânduri, cu scenarii rocambolești și perindarea unui bestiariu fantastic. E despre evadare și găsirea adevărului, despre căutarea esenței, despre viața care trece oricâte inimi ai avea de rezervă, despre ziua de ieri care se transformă rapid în ziua de azi și care mereu o așteaptă pe cea de mâine, fără a avea prea mult de ales, despre dilemantul care ar salva fără șovăire copilul dintr-un incendiu și nu opera de artă, despre lumea din oglindă în care te poți cufunda atunci când vrei să evadezi, lumea visului și a tărâmului magic, dar în care ar fi mai reconfortant să nu pătrunzi singur. Adevăruri subiective reiterate, obsesii, frumosul și urâtul învârtindu-se înlănțuiți într-un dans mortal, jurnalul unui om care scrie pentru a-i ajuta pe ceilalți să se regăsească încercând el însuși să-ți înțeleagă “anomaliile, mintea și viața.”

La un moment dat, în momentul lecturii, pe la pagina 250 îți dai seama că nu tu ai ales cartea, ea te-a ales pe tine dându-ți doar impresia unei alegeri, a unui prim pas, a unei inițiative, te-a prins în dansul personajelor care se metamorfozează, se urătesc sau se înfrumusețează pe măsură ce le descoperi. O lume care dă impresia unei lumi reale, are toate coordonatele, tot ce știm e acolo, are o aparență liniștitoare de normalitate și brusc apare un detaliu care o face de nerecunoscut muritorului de rând, dar cu atât mai fascinantă. Casa, școala, întreg Bucureștiul, lumea întreagă a personajului devine palpabilă și mai puțin capricioasă, cu limite clar delimitate doar o dată cu nașterea copilului, cu plânsul lui care dă o anume siguranță și împlinire.

În centrul cărții e omul, ființa „între sex și creier”, cel mai frumos și cel mai urât exemplar care trăiește pe pământ, cu luminile și cu abisurile lui, înspăimântat de propria lui singurătate și apărând cu multiple fațete, când de zeu, când de moluscă. Defilarea unei vieți atât de fragile este marcată prin dinți de lapte, codițe prinse cu elastic, fotografii îngălbenite de timp, singurele justificări ale călătoriei pe pământ.

Într-un București lipsit de culori din perioada comunistă, locuind într-o casă balzaciană plină de mistere, cu o soră geamănă fantastică văzută în oglindă, amintind de cea din „Coraline”, personajul principal, un profesor de limba română de la o școală de periferie, trăiește într-o lume colorată, cu contururi schimbătoare și mirosuri stranii, populată de personaje heteroclite, impresionat fiind de mic mai mult de culori decât de oameni, decupat de lume. „Un om singur așteptând în spatele unui geam” care se rătăcește în propria casă, suferindă ca și școala de altfel de alteritate, metamorfozându-se amândouă după bunul lor plac, cu toane de amante capricioase doar pentru a-i face lui în ciudă. Uneori ai impresia că totul se petrece într-unul din universurile paralele ale lui Hugh Everett, că fiecare secvență prinde viață în alt timp și spațiu, având toate dimensiunile știute dar diferențiindu-se tranșant prin detalii schimbătoare care năucesc și dezechilibrează. Mircea Cărtărescu pare pasionat de teoria universurilor paralele, în cărțile lui ai impresia că orice ar putea să apară s-a întâmplat deja, că viitorul unui univers este trecutul celui alt. Interferența acestor universuri face posibilă întâlnirea personajului cu personajul – copil, văzut cu ocazia urmăririi Ștefanei, soția lui. Solenoizii, așezați strategic în tot Bucureștiul, dintre care unul chiar sub casa-vapor a profesorului de limba română, par niște porți care deschid calea de acces spre unul dintre universurile paralele.

Pe de altă parte, acest univers a cărui existență reală este tot timpul pusă sub semnul întrebării este populat de oameni mediocri plini de prejudecăți și care modelează personalități, profesori îngropați în tonele de teste pe care le corectează și nemaivăzând dincolo de ele, cu femei saturniene sau isterice, un clasor de dinți de lapte, spaime și idei, un univers oniric bântuit de teama de a nu putea dezlega ghicitoarea vieții, univers ce duce cu gândul la dansul piticului din Twin Peaks. Uneori un puzzle absurd cu spații goale și margini ininteligibile, cu „păduchi, frică, matricole, vise”.

Siajul comunismului se regăsește mai peste tot în roman, fie direct, fie voalat, în stare latentă sau activ, prin bomboanele pe care personajul copil le admira în vitrine, „amalgamuri geologice”, „paradisuri de neatins”, prin corul școlii, 30 de cadavre interpretând cântece patriotice la începutul cărora cad „într-o comă adâncă”, devenind personaje mecanice, fără bucurie sau însuflețire, prin concursul „Cel mai bun ateist” dezvoltat în cadrul cercului de ateism științific, prin anchetele incriminatorii vizând unii colegi profesori, prin norma de sticle și borcane devenită obligatorie și mult mai importantă decât lecțiile de română sau matematică, toate acestea generând aporii pe care autorul le tratează cu cinism și umor.

O scriere care nu e poate chiar în ton cu ce ar consuma iubitorul actual de literatură de aceea cei care îl elogiază au fost suspectați de un oarecare snobism intelectual. Eu cred că autorul are dreptate, așa cum spunea într-un interviu, e o carte care se poate citi în 5 ani, în paralel cu multe alte cărți, nu are un fir epic foarte bine conturat, te poți opri unde vrei, la oricare pagină, să reflectezi o zi două sau un an întreg, e un tur de forță care uneori se aseamănă unui delir al minții, o călătorie care te călește asemenea fierului trecut prin foc, ajungi la capătul paginilor extenuat, cu multe imagini care tresar, plâng, dansează ori polemizează.

Nu e o lectură ușoară dar la pagina 837, odată cu cuvântul „sfârșit” încerci o părere de rău, o anume melancolie, ca atunci când te desparti de un prieten drag care îți spune că nu va mai reveni curând. O anume obișnuință cu șirul gândurilor, cu cuvintele delirante care se aștern unul după altul pe pagină te face să-ți lipsească, să-ți fie dor de ea în următoarele zile, ca și cum te-ai trezi brusc fără companion, singur din nou cu gândurile tale, într-o lume îmbogățită printr-un autor care ți-a transmis că oricând și-ar arde toate cele 857 de pagini dacă asta ar salva o ființă, oricare ar fi ea. Poate chiar o salvează fără să dea foc manuscrisului, chiar din contră, prin el. Poate după ce citești cartea nu mai vrei să fii șoricelul din labirintul de plexiglas care aleargă fără încetare după bucățica de brânză, crezând că universul e doar cel pe care îl vezi în fața ochilor. Poate ai curajul, după parcurgerea acestor pagini, să îți ridici privirile și să evadezi perpendicular pe o foaie de hârtie.

Autor: Crina Voinaghi

Recenzie scrisa pentru
[concursul Liternautica](#)

SURSA recenzie:
[Liternautica](#)